

Всеукраїнська наукова конференція «Синантропізація рослинного покриву України»

(Переяслав-Хмельницький, Україна, 27-28 квітня 2006 року)

27-28 квітня 2006 року в м. Переяслав-Хмельницькому відбулася всеукраїнська наукова конференція «Синантропізація рослинного покриву України». Мета конференції – представити результати сучасних досліджень у галузі синантропізації навколишнього середовища, оцінити вплив господарської діяльності людини, проаналізувати флористичний склад синантропних видів та їх негативний вплив на стан біологічного різноманіття.

Головними організаторами конференції виступили: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди та Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України.

В роботі конференції взяли участь 43 науковці з різних регіонів України. Учасників конференції привітав ректор Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету ім. Григорія Сковороди, який підкреслив, що синантропізація рослинного покриву є на сьогодні дуже важливою проблемою, так як вчені, політичні та громадські діячі констатують той факт, що не вдається загальмувати процес збіднення біорізноманіття внаслідок негативного впливу бур'янів. Також він наголосив, що окрім наукового аспекту дедалі більшого значення набирає освітній аспект цієї проблеми, оскільки майбутні фахівці-педагоги повинні мати ґрунтовні знання щодо не аборигенних видів рослин, їх негативної дії на навколишнє середовище.

Вітаючи учасників конференції директор Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАНУ, доктор біологічних наук, член-кореспондент НАНУ Я.П. Дідух зауважив, що в Україні проводяться численні та різноманітні дослідження синантропізації рослинного покриву, тому виникла необхідність обговорити та підсумувати результати досліджень цього напрямку.

Доповіді всіх учасників були дуже цікавими, оригінальними. Вони стосувались широкого спектра питань синантропістики: розглядались загальні методологічні питання; висвічувалось популяційне та таксономічне вивчення окремих видів бур'янів, синантропізація сільських ландшафтів; синантропна флора міст. Дослідження проводились в різних регіонах України, які дуже відмінні не тільки за географічними, а й за культурно-історичними особливостями.

Так, доповідь В.В. Протопопової (Інститут ботаніки НАНУ) була присв'ячена узагальненню досліджень синантропної флори та рослинності України за 20 останніх років. Поставлено завдання досліджувати стан синантропізації заповідних територій, а також продовжувати флористичні та хорологічні дослідження в даній області і на основі цього створити бази даних видів адвентивної та синантропної фракцій флори.

У доповіді С.Л. Мосякіна (Інститут ботаніки НАНУ) «Інвазійні неаборигенні види як глобальна загроза: проблеми й завдання національної стратегії та інтеграції України у світові програми» йшлося про інвазії неаборигенних організмів, які розглядаються як друга за значенням загроза по відношенню до біорізноманітності. Він дає поради щодо контролю за розповсюдженням та щодо боротьби з інвазійними неаборигенними видами на території України.

У доповідях Р.І. Бурди (Національний аграрний університет) «Фітоінвазії в агросистемах» та С.П. Петрик (Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова) «Контроль інвазійних бур'янів у сегетальних екосистемах Одеської області»

розглядалися результати досліджень інвазійних видів бур'янів та їх моніторинг в агроєкосистемах та методи боротьби з інвазійними бур'янами агроландшафтів.

Питання про флору урбоєкосистем були висвітлені в доповідях М.В. Шевери (Інститут ботаніки НАНУ) «Урбанофлора України: стан вивченості та перспективи дослідження», О.В. Лукаша (Чернігівський державний педагогічний університет ім. Т.Г. Шевченка) «Рідкісні види в урбанофлорі промислових міст Східного Полісся» та М.С. Ворцепнєва (Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка) «Стан та перспективи дослідження урбанофлори міста Полтави». В першій доповіді були висвітлені результати досліджень урбанофлор України, а також вказані головні напрямки подальших урбанофлористичних досліджень в нашій країні, в другій – порівняння раритетної фракції флор міст – Гомеля (Білорусь) і Чернігова (Україна).

Найбільша кількість доповідей стосувалася синантропізації та адвентивізації заповідних територій України: Т.Л. Андрієнко-Малюк (Інститут ботаніки НАНУ) «Стан природно-заповідного фонду середнього Придніпров'я в умовах антропопресії», І.М. Кваковська (Ужанський національний природний парк) «Синантропна флора Ужанського НПП», Г.В. Коломієць (Державне управління екології та природних ресурсів в Миколаївській області) «Адвентивні рослини у мережі природоохоронних територій Миколаївської області», Г.М. Лисенко (Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя) «Особливості синантропізації рослинного покриву «Михайлівської цілини»». Доповідачі наголошували, що в наш час йде інтенсивна експансія деяких видів на території заповідних об'єктів, тому потрібно розробляти нові форми управління даними екосистемами, котрі базувалися б на результатах експериментів з сінокосіння, випасу, палів та їх комбінації.

Питання синантропізації природних екосистем висвітлили в своїх доповідях такі вчені: В.М. Джуран, М.М. Федорончук (Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди; Інститут ботаніки НАНУ) «Синантропізація рослинного покриву Середнього Придніпров'я: попередні результати», А.А. Куземко (Інститут ботаніки НАНУ) «Активність кенофітів у фітоценозах справжніх лук Полісся та Лісостепу України», І.А. Коротченко (Інститут ботаніки НАНУ) «Синантропізація степової рослинності Лісостепу України», Г.А. Чорна (Уманський державний університет ім. Павла Тичини) «Стан антропогенної трансформації флори водойм і боліт Лісостепу України». Доповідачами дана флористична та геоботанічна характеристика синантропної фракції досліджуваних ними територій, а також оцінка сучасного антропогенного навантаження цих територій.

Дуже цікавою та дискусійною була доповідь О.О. Кагало (Інститут екології Карпат НАНУ) «Сучасний рослинний покрив: вмираючі залишки природного чи бурхливий розвиток антропогенного?». Автор хоче довести, що антропогенна трансформація природно-територіальних комплексів є неодмінним фактором сучасного розвитку та становлення біоти, та, зрештою, її еволюції.

На завершення конференції відбулася загальна дискусія. Всі промовці відзначили успішність проведення конференції, в ході якої були висвітлені результати досліджень та запропоновані нові рішення проблеми синантропізації флори України, а також затверджена резолюція.

До початку конференції було видано збірку тез наукових доповідей «Синантропізація рослинного покриву України» обсягом 240 с., яка містить 97 статей.

Р.П. Мельник, І.П. Сягровець